

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології**

**ТВОРЧИСТЬ ПАНАСА САКСАГАНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО СИНКРЕТИЧНОГО ТЕАТРУ КІНЦЯ ХІХ ПОЧАТКУ
ХХ СТОЛІТТЯ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка ІV курсу 13-411 групи
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Культурологія
Ткач Наталія Вячеславівна

Керівник: кандидат філологічних наук
Кузнецов С.В.

Рецензент: директор Херсонського обласного
центру народної творчості
Капелюшник В.В

Івано-Франківськ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти розвитку українського синкретичного театру	6
1.1 Історичний контекст формування українського театру на рубежі XIX - XX століть	6
1.2 Особливості синкретизму українського театру та його вплив на творчість Панаса Саксаганського	10
РОЗДІЛ 2. Творчість Панаса Саксаганського в контексті українського синкретичного театру	15
2.1 Систематизація та аналіз впливу українського синкретичного театру на творчість Панаса Саксаганського	15
2.2 Аналіз основних творів Панаса Саксаганського з урахуванням їхнього синкретичного характеру	18
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
ДОДАТКИ	26

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження творчості Панаса Саксаганського в контексті розвитку українського синкретичного театру кінця XIX - початку XX століття є актуальним з кількох причин, адже Панас Саксаганський, як видатний драматург та режисер, є важливим фігурою в історії української культури. Вивчення його творчості дозволяє краще зрозуміти українську літературну та театральну спадщину того періоду.

Театральні вистави Панаса Саксаганського відзначалися поєднанням різних видів мистецтва, таких як література, музика, танець та образотворче мистецтво. Вивчення цього аспекту його творчості може виявитися корисним для розуміння синкретичних тенденцій в українському театрі.

Період кінця XIX - початку XX століття української історії був періодом значних змін у суспільстві, політиці та культурі. Вивчення творчості Саксаганського дозволить краще зрозуміти, як ці зміни відобразилися в українському театральному житті.

Дослідження творчості Саксаганського може мати практичне значення для сучасних театрознавців та режисерів, допомагаючи вивчити інноваційні підходи та техніки, що використовувалися українськими театральними практиками на початку XX століття.

Отже, дослідження творчості Панаса Саксаганського має важливість як для вивчення української культурної спадщини, так і для розуміння та аналізу розвитку синкретичного театру в цей період історії.

Об'єкт дослідження: Творчість Панаса Саксаганського.

Предмет дослідження: Розвиток українського синкретичного театру в кінці XIX - на початку XX століття, зокрема в контексті творчості Панаса Саксаганського.

Мета дослідження: Аналізувати вплив творчості Панаса Саксаганського на формування українського синкретичного театру кінця XIX - початку XX століття, розкрити основні характеристики його творчого доробку, визначити ключові аспекти синкретичного підходу в його театральних постановках, з'ясувати його місце та роль у розвитку української театральної культури та розуміння його значення для сучасного театрознавства.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз творчості Панаса Саксаганського з урахуванням його внеску в українську літературу та театр.
2. Вивчити основні твори Панаса Саксаганського, зокрема драматичні твори та режисерські постановки.
3. Проаналізувати синкретичний підхід в творчості Саксаганського, зокрема його поєднання різних видів мистецтва в театральних постановках.
4. Визначити вплив творчості Саксаганського на розвиток українського театру кінця XIX - початку XX століття.
5. Розглянути контекст історичних, культурних та соціальних змін, що вплинули на творчість Саксаганського та на український театр в цілому.
6. Визначити основні теми, мотиви та стилістичні особливості творчості Саксаганського в контексті українського синкретичного театру.
7. Провести порівняльний аналіз творчості Саксаганського з іншими театральними течіями та визначити його місце в історії українського театру.
8. Розкрити значення творчості Панаса Саксаганського для сучасного театрознавства та культурології.

9. Сформулювати висновки щодо важливості творчості Панаса Саксаганського для розуміння історії та розвитку українського театру в період кінця XIX - початку XX століття.

Методи дослідження - індукція, аналіз, спостереження, моделювання, формалізація.

Апробація результатів дослідження. Основні тези та відокремлені розділи дослідження були представлені на засіданні кафедри культурології факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету та висвітленні на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Зрубіжна та українська культура: питання теорії, історії, методики» (Херсон – Івано-Франківськ - 2024).

Структура роботи – робота складається зі вступу, двох розділів, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти розвитку українського синкретичного театру

1.1 Історичний контекст формування українського театру на рубежі ХІХ - ХХ століть

Театральне мистецтво в Україні є частиною національної культури, яка відтворює життя на сцені за допомогою акторів перед аудиторією. Це мистецтво має давні коріння, яке проявлялося в народних обрядах, іграх, танцях та піснях.

В епоху Київської Русі елементи театру відображалися у церковних обрядах, що підтверджується фресками Софійського собору в Києві. Перші спроби драми публічно висловлювалися учнями київських шкіл у 16-17 століттях. Релігійна драма розвивалася також в Львівській братській школі та Острозькій академії.

У 1619 році в Кам'янці-Струмиловій були поставлені перші українські інтермедії, а вертепи та мандрівні театри маріонеток стали популярними у 17-18 століттях [16].

У 1795 році в Львові був відкритий перший стаціонарний театр, а у інших містах цей процес просувався повільніше.

Зародження класичної української драматургії пов'язане з діяльністю Івана Котляревського та Григорія Квітки-Основ'яненка, які внесли значний вклад у українську літературу.

У другій половині 19 століття поширився аматорський театральний рух, в якому брали участь такі видатні особистості, як Михайло Старицький, Марко Кропивницький та Іван Карпенко-Карий. Театр Української Бесіди у Львові (1864—1924) став першим професійним українським театром [2].

На рубежі XIX - XX століть український театр переживав період значних змін, що були визначені складним історичним та соціокультурним контекстом того часу. Цей період в історії України характеризувався революційними подіями, прагненням до національної самосвідомості та боротьбою за культурну автономію.

Українське сценічне мистецтво є комплексним явищем, яке об'єднує театральне, хореографічне, музичне та інші його виразні форми, сприяючи повному розкриттю художньої сутності твору та його драматургії. На жаль, питання синтезу цих мистецьких видів залишаються поза увагою вітчизняних дослідників, культурологів і мистецтвознавців і вимагають подальшого наукового вивчення [1].

Багато матеріалів із історії українського музично-драматичного театру, що збереглися в архівах та фондах наукових бібліотек, залишаються недослідженими. Початок XX століття відзначився зростаючими тенденціями до театралізації та технічного ускладнення танцювально-пластичних елементів в музично-театральних колективах України.

Один із сприяльників популяризації цього напрямку танцювального фольклору в театральних виставах був М. Соболев, чий постановки виявилися відправною точкою для балетних хореографів, які співпрацювали з театральними колективами. Проте, деякі режисери механічно використовували окремі примітивні танцювальні композиції, відірвавши український сценічний танець від його народної основи [5].

Народно-танцювальне мистецтво України, еволюціонуючи, зміцнювало своє місце, виступаючи в музично-драматичних виставах національних театрів. Український танець став невід'ємною складовою частиною художньої цілісності театральної дії, розкриваючи ідеї та образи персонажів. Цей процес сприяв утвердженню національної народно-сценічної хореографії.

Паралельно з розвитком українського класичного театру та акторського мистецтва, відбувалася еволюція стильових особливостей української народно-сценічної хореографії. Великий внесок у цей процес зробили відомі корифеї театру, які майстерно використовували український народний танець на сцені [6].

Українське національне відродження, що відбувалося на теренах Української Центральної Ради, сприяло розвитку українського театру. Політичні та культурні зміни у країні відігравали важливу роль у формуванні театрального середовища, зумовлюючи підвищений інтерес до української мови, культури та ідентичності.

У цей період театр став не лише місцем розваг, але й важливим інструментом для вираження ідей та відображення національних та соціальних проблем. Роль театру у формуванні української свідомості та національної ідентичності була надзвичайно важливою. Центром театрального життя у другій половині XIX століття стало місто Єлисаветград. Вже з 1864 року тут активно функціонував самодіяльний театр, який відіграв важливу роль у становленні майбутніх творців українського театру.

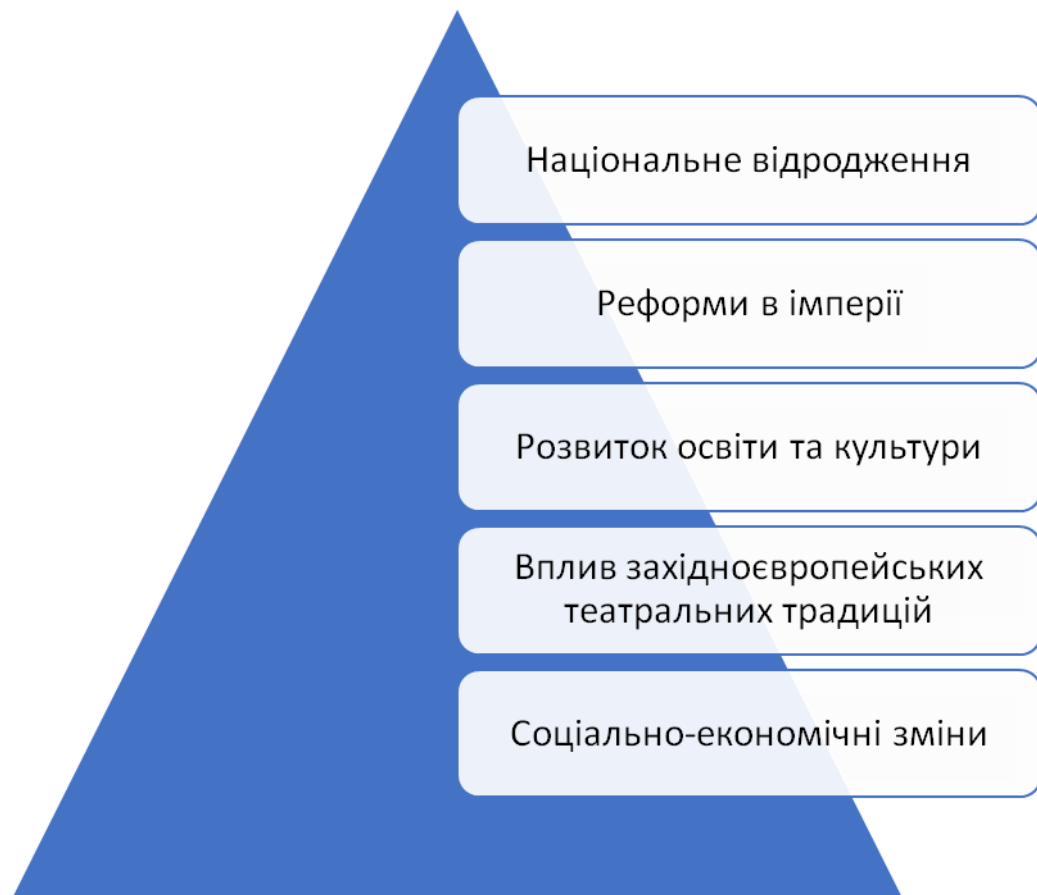
Ємський указ 1876 року тимчасово призупинив розвиток українського театру, але в 1882 році мешканці Єлисаветграда створили першу професійну театральну групу [8].

Навколо цієї групи драматургів та акторів виросла певна еліта українського театру, яку почали називати "корифеями українського театру". До цієї групи входили Марко Кропивницький, брати та сестри Тобілевичі, які виступали під різними псевдонімами (Іван Карпенко-Карий, Панас Саксаганський, Микола Садовський та Софія Садовська-Барілотті). Пізніше до них приєдналися такі видатні особистості, як Марія Заньковецька, Михайло Старицький, Ганна Затиркевич та інші. Вони сформували класичний репертуар українського театру. Ця група та її філії подорожували майже по всій Україні (хоча на

правобережжі, частково і на лівобережжі з 1883 по 1893 роки влада їм заборонила грати, тому вони обмежувалися переважно територією Південної України та Чорномор'я) [10].

У 1885 році група розпалася на дві частини: однією керував Марко Кропивницький, другою - Михайло Старицький. Інші театральні колективи також пішли їхнім шляхом, і вже через кілька років на Україні діяло понад 30 мандрівних театрів. Але лише з 1907 року український професійний театр отримав своє постійне приміщення в Києві, у Троїцькому народному домі (нині Театр оперети), де успішно працювала трупа Миколи Садовського. У 1908 році відзначили 25-річчя сценічної діяльності Марії Заньковецької [11].

Схема 1. Історичний контекст формування українського театру на рубежі XIX - XX століть

- У цей період на теренах України відбувалося активне національне відродження, що сприяло формуванню національної свідомості та культурних традицій.
- Під впливом реформ Миколи II та політики "Русифікації" українське населення шукало способи вираження своєї національної ідентичності, включаючи театральне мистецтво.
- Видатна роль у формуванні українського театру відводилася розвитку освіти та культурного життя, що сприяло зростанню численності глядачів та підтримці театральних ініціатив.
- Знайомство з західноєвропейськими театральними традиціями та інноваціями стимулювало розвиток українського театального мистецтва та його адаптацію до місцевих умов.
- Зміни в соціально-економічній сфері, зокрема індустріалізація та урбанізація, сприяли зростанню інтересу до культурних подій, включаючи театр, серед широких верств населення.

На початку XX століття в Львові продовжував функціонувати єдиний у західноукраїнських землях український професійний театр "Руська бесіда". Основний репертуар цього театру складали твори М. Кропивницького, М. Старицького, І. Карпенка-Карого, проте з часом театри все частіше зверталися до творів Лесі Українки, І. Франка, Г. Хоткевича, а також російських і західноєвропейських класиків.

1.2 Особливості синкретизму українського театру та його вплив на творчість Панаса Саксаганського

В області мистецтва існує концепція синкретизму, яку можна описати як злиття або поєднання різних форм культурної творчості. Це означає, що мистецтво в своїх ранніх етапах розвитку не було розділене на визначені жанри, а навпаки, існувало в єдиному цілому [5].

Синкретичне мистецтво – це форма мистецтва, яка об'єднує кілька різних видів і впливає на глядача, використовуючи одночасно кілька засобів виразності. Синкретичність є характерною рисою примітивного мистецтва, де елементи різних мистецтв, таких як музика, спів, танець, словесне мистецтво, об'єднуються в єдине ціле.

Сучасні види мистецтва, такі як кіно або багато великих шоу та концертів різних музичних гуртів, також можна вважати синкретичними, оскільки вони використовують візуальні елементи, такі як виступи на сцені, костюми та спецефекти, що посилюють ефект.

Оперетта і, в меншій мірі, опера також можуть бути віднесені до синкретичного мистецтва, оскільки вони поєднують музику, дію та візуальне втілення.

Суть синкретизму в мистецтві полягає у тому, що різноманітні види творчості, такі як музика, танець, драма і поезія, не були чітко розділені, а замість цього гармонійно поєднувалися один з одним. Це призводило до створення унікальних вистав, які викликали різноманітні емоції у глядачів. Хоча ранній синкретизм більше не існує в тому вигляді, яким він колись був, він все ще зберігає свою важливість у сучасному мистецтві. Сучасні художники намагаються об'єднувати різні форми творчості для створення унікальних та багатогранних творів [13].

Синкретизм в мистецтві є свідченням єдності різних форм творчості. Від давніх ритуалів і обрядів до сучасних перформансів та мультимедійного мистецтва, художники використовують синкретичні підходи для створення унікальних та привабливих творів мистецтва. Синкретизм в мистецтві підкреслює нашу спільну потребу в повному спектрі вираження емоцій, інтелекту та духовного досвіду.

Український театр відрізняється багатогранністю та унікальністю свого творчого підходу, особливо в аспекті синкретизму - об'єднання різних мистецьких форм для створення унікальних вистав. Основні риси цього синкретизму вплинули на творчість видатного українського драматурга та режисера Панаса Саксаганського, надаючи його творчості особливої естетики та значущості.

Синкретизм українського театру проявляється у злитті різних мистецьких жанрів, таких як література, музика, танець та образотворче мистецтво, у виставах. Це дозволяє створювати вражаючі театральні вистави, які відзначаються естетичною гармонією та глибоким емоційним впливом на глядача. Український театр у цей період розвивався в умовах культурної розмаїтості, що стимулювало творчу експериментальність та інноваційність [12].

Такий синкретичний підхід до театрального мистецтва відіграв ключову роль у творчості Панаса Саксаганського. Він майстерно поєднував різні аспекти мистецтва в своїх постановках, створюючи вражаючі образи та вистави, які переповнені емоціями та глибоким сенсом. Наприклад, у його роботах часто використовувалися музика, танець та візуальні ефекти для підсилення емоційного звучання п'єси та створення атмосфери, яка залучала глядача у світ театрального мистецтва.

Саксаганський віддавав перевагу розвитку українського синкретичного театру, що дозволило йому стати одним із найвидатніших та найвпливовіших драматургів свого часу. Його внесок у розвиток українського театру полягав у відображенні у своїх творах національної ідентичності та культурних цінностей українського народу, а також у впровадженні інноваційних технік та підходів до театральної режисури [9].

Професійну кар'єру Панаса Саксаганського як актора розпочалося у листопаді 1883 року, коли він залишив військову службу та вступив до трупи

Михайла Старицького, розпочавши працювати на професійній сцені. Перший український професійний театр був режисований Марком Лукичем, який також був близьким другом Саксаганського. Багато епізодів цієї дружби були збережені в спогадах актора, який висловлював свою вдячність та прихильність до Кропивницького, який був його вчителем у мистецтві. Панас Саксаганський розпочав свою кар'єру на сцені, беручи участь у драматичному гуртку та аматорських виставах за рекомендацією та підтримкою Кропивницького. Початково він отримував невеликі ролі, але з часом йому довірили більші обов'язки. Після невдачі у виконанні ролі у виставі «За Німан іду» Саксаганський ретельно працював над своєю майстерністю.

Поступово його талант став більш виразним, що зумовило прийдешні успіхи. Марко Кропивницький вірив у талант Саксаганського, що призвело до передачі йому головних ролей у театральних постановках. Так розпочалася активна творча діяльність Панаса Саксаганського на професійній сцені. Його вистави були відзначені в Миколаєві, Києві, Єлисаветграді, Харкові, Житомирі, Одесі, Ростові-на-Дону, Новочеркаську та інших містах, включаючи Петербург. Критики високо оцінювали його акторську майстерність та талант, передбачаючи йому велике майбутнє. Саксаганський відомий своїми неперевершеними виступами у ролях у різних виставах, таких як «Наталка Полтавка», «Як ковбаса та чарка...», та інші. Його робота над образами була визнана як класичний приклад акторської майстерності [3].

Отже, синкретизм в українському театрі мав значний вплив на творчість Панаса Саксаганського, надаючи його роботам особливого художнього виразу та визначаючи його місце у світовій культурній спадщині. Його творчість залишається невичерпним джерелом натхнення для майбутніх поколінь художників та театральних діячів.

Можемо зробити проміжні висновки, що ми розглянули важливий етап у формуванні українського театру на перехресті XIX і XX століть,

зосереджуючись на професійній біографії видатного актора Панаса Саксаганського. Зазначені моменти не лише розкривають важливі етапи у творчому житті цього талановитого артиста, але й дають нам змогу зрозуміти значення театру в українському культурному контексті.

Важливим аспектом є те, як історичний та соціокультурний контекст того періоду вплинув на розвиток українського театру та кар'єру Панаса Саксаганського. Його шлях від аматорських вистав до успішних виступів на професійних сценах ілюструє не лише індивідуальний талант, а й важливу роль, яку відіграв театр у формуванні культурної та національної ідентичності українського народу.

Панас Саксаганський, розпочавши свою кар'єру в умовах непростого історичного та культурного контексту, продемонстрував вражаючий шлях від аматорської діяльності до слави на професійних сценах. Його успіх свідчить про важливість театру як засобу національного самовираження та культурної ідентифікації в умовах політичних та соціальних викликів. Роль Марка Кропивницького та його підтримки у формуванні та розвитку Саксаганського стала вирішальною для його успіху [10].

Загалом, історія Панаса Саксаганського є не лише віддзеркаленням індивідуального таланту, але й символом того, як театр може стати каталізатором культурного розвитку та національної самосвідомості. Його досягнення слід розглядати як важливу частину історії української культури та мистецтва, яка надихає нас досліджувати й розвивати театральне мистецтво далі.

Отже, можна сказати, що історія Панаса Саксаганського є не лише історією окремої особистості, а й репрезентує важливий етап у розвитку українського театру. Його творчість і досягнення слід розглядати в контексті ширшого культурного та історичного оточення, що вплинуло на формування театральної сцени України та сприяло її розвитку.

РОЗДІЛ 2. Творчість Панаса Саксаганського в контексті українського синкретичного театру

2.1 Систематизація та аналіз впливу українського синкретичного театру на творчість Панаса Саксаганського

У своїх працях у галузі акторського мистецтва Панас Саксаганський та його викладачі та наставники відзначали важливість ясної та виразної вимови. За їх словами, чіткість вимови має велике значення на сцені, оскільки актор, що вміло вимовляє слова, зберігає інтегритет реплік для аудиторії і підтримує неперервний контакт з глядачами. Іншими словами, вміння чітко та красномовно висловлювати допомагає актору впливати на глядача і підтримувати його зацікавленість у виставі [7].

Навчання в українському театрі Станіславського вимагало від актора не лише зовнішньої техніки мови (дихання, голос, дикція, орфоепія), але й глибокого розуміння мови як ключового компонента справжньої творчості. Акцент робився на якісному виразі думок, відчуття їх зв'язку та послідовності на сцені, що було досягнуте завдяки систематичному навчанню та тренуванню.

Практика акторської мови включала в себе не лише вивчення текстів п'єс та їх тлумачення, але і здатність актора перетворювати слова на сценічні дії та вирази. Крім того, актор повинен був навчитися керувати своїм диханням, голосом та виразом обличчя так, щоб мова була виразною та чіткою.

Важливим етапом в удосконаленні акторської мови для Саксаганського стала систематична робота над собою та постійне покращення дикції. Він активно вправлявся у чіткій та виразній вимові, використовуючи різноманітні методи, такі як вправи на дихання та вокал, читання поезії та драматичних творів. Результатом цієї праці стала висока майстерність актора у виразному та чіткому висловлюванні своїх ролей [4].

Коли мова йшла про природні дані голосу, це завжди хвилювало Панаса Саксаганського, і він присвятив усе своє життя вдосконаленню звучання слова. Він систематично розвивав виразність та гнучкість свого голосу, його силу та барвистість, постійно розширюючи спектр звучання. "Майстерність в налаштуванні тіла та мови забирала у мене багато часу і часто призводила до фізичної втоми", - визнавався він пізніше.

У своїй акторській діяльності Панас Саксаганський створював неповторні "мовні портрети", використовуючи для цього різні палитри голосу. Працюючи над партитурою сценічної мови, він застосовував дикційні, тембральні модуляції, паузи, акценти та ритміку. Однак технічна досконалість сценічної мови не була для нього метою самою по собі, а служила для виявлення різноманітності духовного світу персонажів, їх класових та ідеологічних позицій [3].

Великий український поет і вчений М. Т. Рильський підкреслив: "Саксаганський працював на сцені надзвичайно відповідально. Його акуратність в установці на роботу стала прислів'ям. Коли другий велетень українського театру, брат Панаса Карповича і покровитель, на сцені - Микола Садовський - іноді, покладаючись на свій величезний досвід і колосальний темперамент, дозволяв собі "грати під суфлера" або імпровізувати слова ролі, то Саксаганський, як правило, завжди точно знає не тільки свою роль, а й увесь сюжет" [3].

Панас Саксаганський приділяв особливу увагу вивченню авторського тексту; його цікавили не лише соціальна та побутова конкретність образу, а й світогляд автора, епоха, середовище. Він захищав авторський текст від довільного втручання і переробок. Він вимагав від акторів не лише абсолютно точного вивчення тексту, а й розуміння його змісту, бо часто актори нехтували розумінням лексичного значення слова.

Синкретизм українського театру на рубежі XIX-XX століть представляв собою унікальне поєднання різних мистецьких форм та жанрів, що створювало неповторні театральні вистави. У цьому контексті важливу роль відіграв Панас Саксаганський – видатний актор, який виявився справжнім продуктом і втіленням цього синкретичного підходу.

Аналізуючи й систематизуючи вплив українського синкретичного театру на творчість Саксаганського, слід звернути увагу на кілька ключових аспектів. По-перше, його розвиток як актора відбувався у контексті театральних постановок, де використовувалися елементи музики, танцю, поезії та драми, що зміцнювало його розуміння різноманітних мистецьких виразних засобів. Це дозволило йому стати універсальним актором, здатним до виразного втілення різноманітних образів на сцені [7].

По-друге, український синкретичний театр створював унікальні атмосфери та емоційні переживання, які стали важливим джерелом натхнення для Саксаганського. Його участь у таких виставах стимулювала його творчість, розширювала його художні горизонти та допомагала вдосконалювати акторську майстерність.

Нарешті, вплив українського синкретичного театру на творчість Саксаганського проявлявся в його розумінні глибокої сполученості між різними мистецькими формами та вмінні зближувати їх у своїх виставах. Він уміло поєднував музичні елементи з акторською грою, драматичні сюжети з танцями, створюючи цільовий синкретичний ефект, що докладно відтворював дух того часу та культурного середовища.

Отже, систематизація та аналіз впливу українського синкретичного театру на творчість Панаса Саксаганського свідчать про його великий внесок у розвиток та еволюцію українського театрального мистецтва. Його творчість є яскравим прикладом того, як синкретичний підхід може впливати на формування і розвиток художньої ідентичності та естетичності.

2.2 Аналіз основних творів Панаса Саксаганського з урахуванням їхнього синкретичного характеру

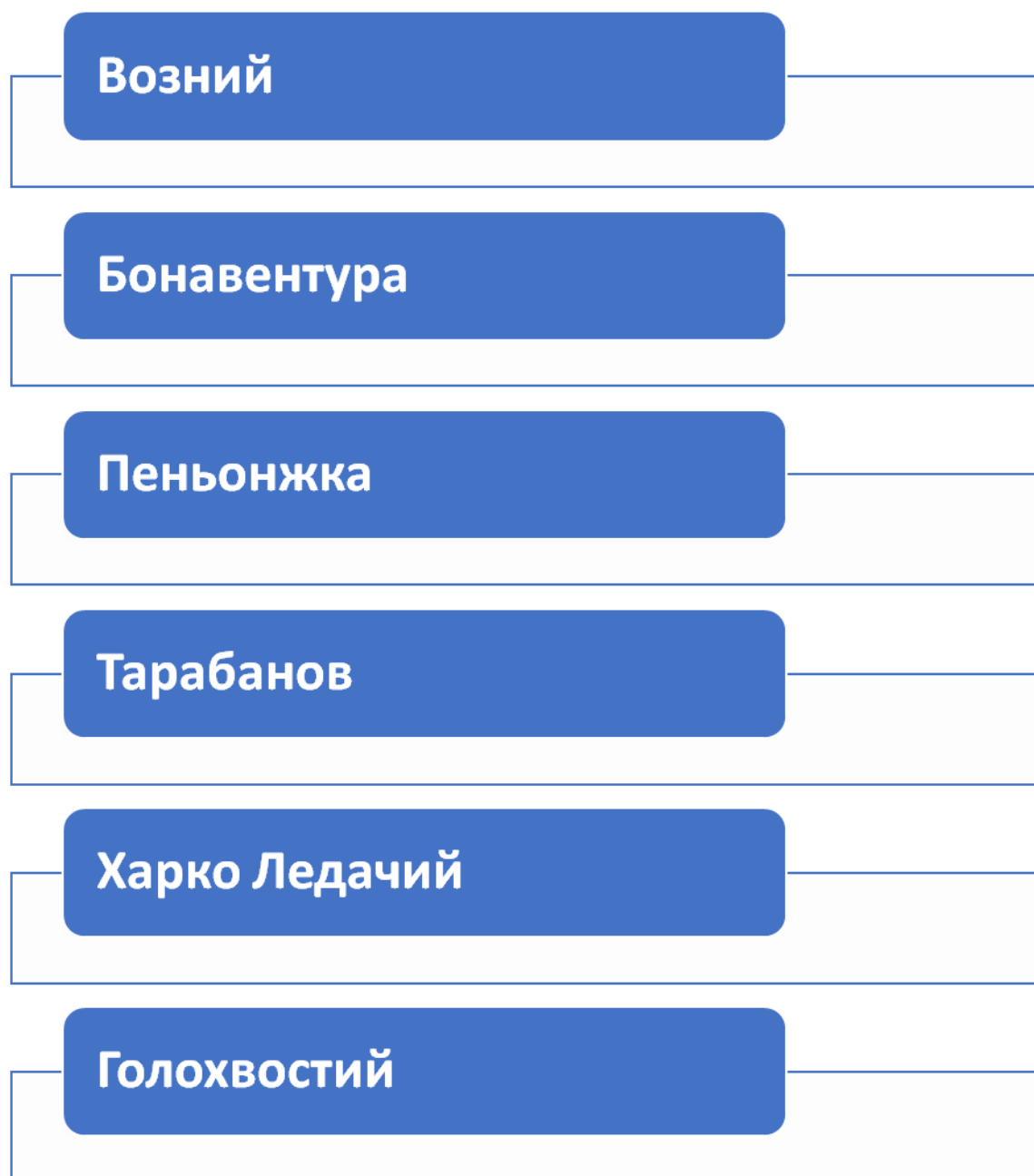
Аналіз творчості Панаса Саксаганського в контексті його синкретичного характеру виявляє багатогранність його акторської та режисерської майстерності. Цей видатний театральний діяч відомий своїм реалістично-психологічним методом роботи над ролями, що відображається у чіткому відтворенні зовнішніх деталей та глибокому розкритті внутрішнього світу персонажів [2].

Основним напрямком творчості Саксаганського був комедійний жанр з сатиричним забарвленням. Він майстерно втілював образи комічних персонажів, таких як Возний у "Наталці Полтавці" Івана Котляревського, Бонавентура, Пенъонжка, Тарабанов, Харко Ледачий у творах І. Карпенка-Карого та Голохвостий у "За двома зайцями" Михайла Старицького. Його талант у вокальному репертуарі також був помітним, зокрема в ролі Карася у "Запорожці за Дунаєм".

Однак Панас Саксаганський також успішно виступав у героїчних та трагічних ролях, демонструючи свою універсальність як актора. Його режисерська діяльність також варта зазначення: він відзначався надзвичайною докладністю та знанням усіх п'єс напам'ять, що сприяло створенню глибоких та автентичних постановок. Він режисував як власні твори, так і класичні п'єси, такі як "Розбійники" Й. Шиллера та "Отелло" Вільяма Шекспіра [14].

Акторська та режисерська діяльність Панаса Саксаганського відзначалася великим професіоналізмом та творчим розмаїттям. Він був майстром комедійного жанру з його сатиричним забарвленням, а також успішно впорався з героїчними та трагічними ролями.

Схема 1. Творчість П. Саксаганського

У режисерській діяльності Саксаганський також проявлявся як висококваліфікований фахівець, який докладав усіх зусиль для створення виразних театральних постановок. Він виявився докладним і детальним режисером, який знав усі п'єси напам'ять та здатний був дати чіткі та обдумані вказівки акторському ансамблю.

Відзначимо також його вміння впроваджувати синкретичний підхід до театрального мистецтва, використовуючи різноманітні елементи акторської майстерності, режисерської техніки та глибокого розуміння творів, які він ставив. В цілому, творчість Панаса Саксаганського залишається значимою для українського театру і відображається як в його власних акторських досягненнях, так і в його внеску у розвиток театральної культури.

Загалом, творчість Панаса Саксаганського відображається у його здатності втілювати різноманітні образи з різних жанрів та виявляти майстерність як у виконавському, так і в режисерському аспектах театрального мистецтва. Його внесок у розвиток українського театру залишається значним і актуальним дотепер [15].

У ході дослідження 2 розділу ми проаналізували творчість Панаса Саксаганського, який виявився визначною постаттю українського театру. Він відомий як видатний актор і режисер, який прославився своїм талантом у комедійних, героїчних і трагічних ролях. Саксаганський відзначався реалістичним підходом до ролі, ретельно вивчаючи кожен деталь та глибину персонажів.

Зокрема, ми дослідили його вміння використовувати синкретичний підхід у театральному мистецтві, поєднуючи елементи акторської майстерності, режисерської техніки та глибокого розуміння творів. Цей підхід дозволив йому створювати виразні театральні постановки, які залишали великий слід у українському театральному мистецтві.

Крім того, варто відзначити, що його внесок у розвиток українського театру був значним як на рівні акторської майстерності, так і на рівні режисерської діяльності. Саксаганський був пристрасним та відданим своєму мистецтву, що дозволило йому зайняти видатне місце в історії українського театру.

Панас Саксаганський - видатний представник українського театрального мистецтва, який зробив значний внесок у його розвиток української сцени на протязі багатьох років. Його талант і професійна майстерність вражають і захоплюють не лише глядачів, а й колег з великим досвідом у сфері театрального мистецтва.

Аналіз творчості Панаса Саксаганського свідчить про його широкий спектр навичок і здібностей як актора і режисера. Він був відомий своїм вмінням працювати з різними амплуа, від комедійних до трагічних ролей, використовуючи реалістично-психологічний підхід для створення виразних і глибоких образів.

Крім того, Саксаганський виявився майстром синкретичного театру, об'єднуючи в собі різні аспекти акторської майстерності та режисерської техніки. Його робота у цьому напрямку дозволила створювати вражаючі театральні постановки, які залишали незабутнє враження на глядачах.

Отже, Панас Саксаганський - це не лише відомий актор і режисер, а й символ українського театрального мистецтва, який продовжує надихати і вражати своїм талантом та внеском у світ театру. Його творчість залишається актуальною і вдосконалюється з плином часу, надихаючи нові покоління мистецтва до досягнень у цій благородній галузі. Дослідження підтверджує важливість ролі Панаса Саксаганського у формуванні і розвитку українського театрального мистецтва. Його творчість залишається невід'ємною частиною культурної спадщини України та надихає наступні покоління мистецтва до подальших досягнень.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі про творчість Панаса Саксаганського в контексті розвитку українського синкретичного театру кінця XIX - початку XX століття було з'ясовано, що цей видатний український актор і режисер відіграв значну роль у формуванні та вдосконаленні театральної сцени свого часу. Аналіз його творчості свідчить про великий вплив на розвиток українського театру та зміни, які він вніс у синкретичний підхід до творення спектаклів.

Перш за все, виявлено, що Саксаганський був відомий своєю унікальною здатністю працювати з різноманітними аспектами акторської майстерності, від реалістично-психологічних методів до комедійних амплуа. Його талант та професійна майстерність вражають і захоплюють глядачів, а його робота вплинула на розвиток театральної культури в Україні.

По-друге, встановлено, що Панас Саксаганський був одним з піонерів синкретичного підходу до театрального мистецтва. Він успішно поєднував в собі різні аспекти акторської майстерності та режисерської техніки, створюючи вражаючі постановки, які залишали незабутнє враження на глядачах.

Було виявлено, що творчість Панаса Саксаганського не лише відобразила епоху його життя, а й стала важливим кроком у розвитку українського театру загалом. Він залишив невмирущий слід у театральній історії своєї країни та став символом високої професійної майстерності та витонченого смаку у театральному мистецтві.

Зокрема, в ході дослідження було виявлено, що творчість Панаса Саксаганського відображає багатогранність українського театру того періоду, де синкретичний підхід до мистецтва займав важливе місце. Він зумів втілити в життя різноманітні ролі, від комедійних до трагічних, що свідчить про його великий діапазон акторських можливостей.

Також варто відзначити, що Саксаганський відіграв важливу роль у вдосконаленні режисерської майстерності свого часу. Його докладна робота над кожною роллю та готовність до проб з готовими режисерськими примірниками свідчать про високий професіоналізм та відданість мистецтву.

Крім того, творчість Панаса Саксаганського не лише вражала своєю майстерністю, але й відображала соціокультурний контекст свого часу. Він був активним учасником тогочасних театральних обговорень та культурних подій, що вплинуло на його творчість та допомогло сформувати його унікальний стиль.

Отже, аналіз творчості Панаса Саксаганського в контексті розвитку українського синкретичного театру підкреслив його значущість як видатного актора, режисера та представника культурного життя свого часу. Його внесок у розвиток театрального мистецтва залишається невідомим, а його творчість слугує вічним джерелом натхнення для майбутніх поколінь артистів.

Таким чином, кваліфікаційна робота про творчість Панаса Саксаганського в контексті розвитку українського синкретичного театру кінця XIX - початку XX століття підкреслила важливість його внеску у театральну сцену України та показала значення його роботи для подальшого розвитку театрального мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гладишева А. О. Сценічнамова. Дикційна та орфоепічна нормативність. Навч. посібник. Київ : Вид-во “Червона Рута-турс”, 2007. 264 с.
2. Зілінська, Т. (2015). Акторська система П. К. Саксаганського. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, 17, 77–80.
3. Ігнатюк М. М., Сулятицький М. І. Свічадозореслова : посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 532 с.
4. Корифей української сцени Панас Карпович Саксаганський [Електронна копія] // Театр. — 1936. — Вересень - жовтень. — С. 15.
5. Мар’яненко, І. (1953). Минуле українського театру. Київ: Мистецтво.
6. Нечаєнко Т. В. Словесна дія : Основи техніки мовлення : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2000. 133 с.
7. Овчієва, Л. (2010). Узагальнення принципів акторської майстерності у теоретичних працях П. К. Саксаганського. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, 7, 297–304.
8. Петрусенко, О. (1984). Учитель. Збірник «Спогади про Панаса Саксаганського» 181–185. Київ: Мистецтво
9. Рильський М. Т. Панас Саксаганський. Спогади про Панаса Саксаганського : Збірник / Упоряд., вступ. стаття, приміт. Р. Я. Пилипчука. Київ : Мистецтво, 1984. С. 109–113.
10. Романицький Б. В. Спогади про Панаса Карповича Саксаганського. Спогади про Панаса Саксаганського : Збірник / Упоряд., вступ. стаття, приміт. Р. Я. Пилипчука. Київ : Мистецтво, 1984. С. 144–171.
11. Саксаганський П. К. Думки про театр / Упоряд. М. Дібровецька, вступ. стаття Ю. Костюка. Київ, 1955. 232 с.

12. Саксаганський, Панас Карпович. Театр і життя : мемуари / П. Саксаганський ; вступ. слово й ред. К. Буревія. — Харків : Рух, 1932 (Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015). — Бібліогр. у підрядк. прим.
13. Саксаганський, Панас Карпович. По шляху життя [Електронна копія] : мемуари / П. Саксаганський (П. К. Тобілевич) ; [ред. М. Новицький]. — Електрон. текст. дані (1 файл : 61,7 Мб). — Харків : Держлітвидав, 1935 (Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2011).
14. Тобілевич, Б. (1957). Панас Карпович Саксаганський. Життя і творчість. Київ: Мистецтво.
15. Тобілевич, С. (1947). Корифеї українського театру. Київ: Мистецтво.
16. Черкашин Р. О. Художнєсловонасцені. Київ: Виццашкола, 1989. 324 с.

ДОДАТКИ

Панас Саксаганський у сценічному образі, 1905 рік

*Схема 1. Історичний контекст формування українського театру на
рубежі XIX - XX століть*

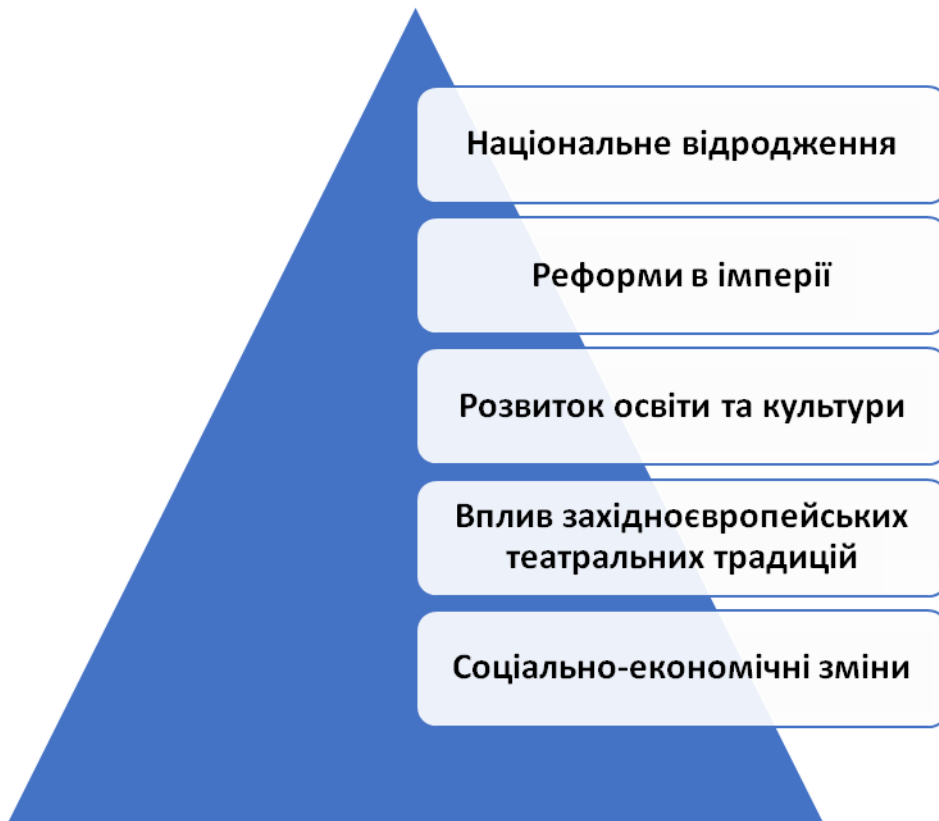

Схема 2. Творчість П. Саксаганського

